

Wiks byordning 1849

ÅR 1849 DEN 5te MARS HAFVA

vi samtelige **Wiks** fiskare och fiskesidkare sammanträdt, för att på sätt Kongl. Majts förnyade Hamnordning af den 24 Januari 1771 föreskrifver, inrätta och författa oss en sådan vis Fiskeri ordning och förbindelse, som hvar och en på detta Fiskeläge boende är, och Fiskeri näring idkar, hädanefter i allo efterlefva skall, och lyder som följer neml.

- 1§. En Hamnfogde och Fyra jemte honom besittjare som anses föra en beskedlig och anständig lefnad, och har kunskap och kännedom i Fiskeri näringen, kommer årligen **Fastelags Måndag** att utses och väljas, hvilka skulle öfverse, om våra nedanskrefna ordningar förbrytas, och af den brottslige genast uttagas den bot, som i sina kullummer utsätts, hvilken bot i kullum utföres, på det oss lättare kan begripas.
- 2§. Hamnfogdens och Besittjarens skyldighet blifver efter denna Hamn och Fiskeri ordning, samt det som i allmänhet för Rikets Fiskeri är, eller kan blifva stadgadt handhafvare ordning och Rätt å Fiskeläget, till hvilken ända de och ega full rättighet att verkställigt befordra allt hvad i efter stående puncter finnes föreskrifvit deröfver Hamnfogden skall föra en kort minnesbok, som årligen förberörde *Fastelags Måndag* uppvises till Fiskeri idkarnes öfverseende och kännedom, eller så ofta sådant nödigt aktas.
- 3§. Missbrukar Hamnfogde eller Besittjare dess Embete stämde honom, som kära vill till Laga ansvar vid Domstolen i orten och beträdes med någon förbrytelse i hvad öfrigt här nedanföre stadgadt finnes fördubblas alltid för dem de i hvarje fall utsatte böter.
- 4§. Alla böra på Sön och Högtids dagar i Kyrkan bevista den allmänna Gudstjensten, afhåller sig någon derifrån, eller sig utan laga förfall det försummar, böte för hvarje gång
- 5§. Ingen som till vårt Fiskeläge hörer får om Lördagsaftonen utsätta någon Fiskes redskap eller den upptaga Söndags morgonen ifrån sjön, un-

Banco

Riksd.	Skil.
--------	-------

	8 s.
--	------

	Banco	
	Riksd.	Skil.
dantagandes Åhl fiskes ryckning morgon och afton, den som sig häremot bryter bötar för hvarje gång	2 Rd.	
6§. Brister någon ut i eder och svordom emot någon af öfverdåd under fisket, eller i samqväm, samt på offentlig samlingsplats böte för hvarje gång	1 Rd.	
7§. Begår någon brott på Sön och Högtidsdagar erlägger till Hamnkassan	1 Rd.	
Och för gerningen serskilt efter lag.		
8§. Alla åboar och Fiskes idkare, som till detta Hamnlag och Fiskeläge höra vara skyldige att de under sig hit ifrån andra orter inflyttade personer, som emna fisket idka dem har Hamnfogden angifva och uppteckna Fastelags Måndag , försummar någon det böte till Hamnkassan	1 Rd.	
Den som hit inflyttad och låter sig förtiga böter		
9§. Likaledes skola alla Fiskesidkare då Åldermannen i Byen lur tutar, genast sjelfva sig infinna sednast om 1/2 timma och icke dit sända några pojkar, eller qvinnspersoner, som icke kunna deltaga i något beslut, till hvilken ända Åldermannen då med sig små stockar, och deri inskär i denna paragraf stadgade bot för den frånvarande, eller om någon af ofvan nämnde obehöriga personer ditkommit, hvilka medel skola vid öfriga års räkningsdagen klareras och betalas för hvarje gång som försummas och förbrytes		2 s.
10§. Skall något samtidigt arbete utträttas med snökastning wäglagning eller något annat försummar någon det böter		8 s.
11§. <i>Fastelags Måndag</i> lottas och utställes årligen de gångna grund och ställen i sjön för hvarje Båtlag, till påföljande sommar fisket, hvilket allt i minnesbok tydeligen uppföres och inskrifves, hvar som någon tojar garn och fiskes redskap på annras ställen och intrång på Hamn och garnhängen gör, vare skyldig sitt genast bortföra och böte för hvarje gång		16 s.

		Banco	
		Riksd.	Skil.
12§.	Fördrifver någon å Fiskeläget med vilja annans hus, Gärdesgårdar, stängslar, Båt redskap, eller annat som till Fisknäringen och handteringen hörer, böte till Hamnkassan	2 Rd.	
	Sker det flera gånger förskjutes målet till Dom stolens i ortens pröfning –		
13§.	Löser och tager någon utan låf en i annans land fästade Båt, samt hvad som till den hörer, böte för hvarje gång		24 s.
14§.	Hamnfogden med sina besittjare, skall det åligga årligen så nödigt det aktas, syna och besigtiga Tak å hus Skorstenar och eldstäder, att icke eldsvåda tima må, och då till säga den som derhos brist finnes, genast det bota och förbättra; låter han sig icke rätta sedan blifvit varnadt ändock ingen skada sker, böte		32 s.
	Sker skada deraf vises brottet till Dommaren i orten.		
15§.	Enär vi Fiskare äro under segel, eller annars vid våra Fiskeställen i öppna sjön stadda försummar någon vid sådana eller andra tillfällen i synnerhet då storm uppkommer, eller om någon vid Hamn eller Sjö strand i sjönöd stadder är, att räcka hvarannan hjälpsam hand till räddning så snart det sig göra låter böte	1 Rd.	
	Sker det med uppsåt och vilja, atticke vara der-till hjälp böte	2 Rd.	
16§.	Om aflägsna sjöfarare som här i Wiks Hamn ländor, eller någon på Fiskeläget boende kastar något utur Farkost eller Båt, sten, sand eller barlast i Hamn Kåser, samt på stenkaren eller annorstädes på ställe der Fiskesredskap nedsättes, hvarigenom skada timar; eller tager sten af karet till barlast böte för hvarje gång		1 Rd.
17§.	Emellan oss Fiskare om Hustomter, Båt, Kås, samt nödigt läge för våra Fiskesredskap, skall Hamnfogden med sina Besittjare genast uppbära af den brottslige		

		Banco	
		Riksd.	Skil.
18§.	All orenlighet med samlad fiske råm och sillgäll, skall på aflägsna ställen nedgrefvas, att deraf icke uppkommer någon illa stank, eller lukt, som för ordsakar sjukdom; den som deröfver finnes vara brottslig böte		8 s.
19§.	Om någon på detta Fisklaje finnes, som begagna okrönta mått, mål och wigter, samt dylika kärl med nedsaltade fiske waror till sals hålla, som ej äro behörigen krönta, eller märkte har gjort sig förfallen att böta	1 Rd.	
20§.	Tager eller snattar någon i vår hamn eller på strand En Rixdaler 32 s Banco värde, eller mindre, det må wäl ej stöld heta gifver de det åter och erlægga till Hamnkassan	1 Rd.	
	Går stölden efter värde deröfver eller begås flera gånger, hänvisas till Domstolen.		
21§.	Snattar stjäla och undandöljer någon Fiskes redskap eller hvad annat det vara må, af större eller mindre värde, som utur sjön influtit, eller och under, efter uppkomne stormar och oväder vid strand der uppkastadt finnes plikte för hvarje gång der med sådant befinnes	1 Rd.	
22§.	Ingen eho det vara må eger rätt och frihet i mörker, eller om nattetid antingen i lugn eller i stormväder på sätt hittils skedt, ströfva af och an på sjöstranden, för än full dager är, den som tror sig hafva något förloradt, kan få tillfälle sitt uppsöka och börja med eller utan hjelp. Således till kommer det Hamnfogden, med sina besittjare enär också ofta nödigt aktas, om nattetiden å sjöstranden på ömse sidor läget anställa undersökningar, befinnes någon hädanefter wid sjön under hvad för vändning, som hälst antingen af detta eller nästa Fiskeläge böte för hvarje gång		12 s.
	Äfven om det förmärkes att någon under nattetid, skulle wara i sjönöd, är det en hvars skyldighet på Standfogdens tillsägelse wid den bot i 15 § är föreskrifvet, att genast hjelpa och biträda till bärgning på allt möjligt sätt.		

	Riksd.	Skil.
23§. Tillfogar man annan sår eller blånad, eller slår annan blå eller blodig böte		32 s.
24§. Öfvar någon i Fiskeläget oljud med ropande skriande buller, eller annat oskick å Gata eller Hamn, androm till mehn eller förargelse, och Hamnfogden dertill säger, att sådant buller och oskick intet öfva, eller wäsende åstadkomma; låter den sig dermed intet nöja sedan han warnadt blifvit böte för hvarje gång		24 s.
Samma lag ware för den, som å Kråget, eller sådana ställen der Rusdrycker utminuteras under Gudstjensten Sön och Högtidsdagar, och lika för den, som under nemde tid något till sals afyttrar ..		32 s.
25§. Sedan Hamnfogden efter öfverläggning på samlingsplatsen afsagt, eger ingen rätt och frihet ro med Båt ut på sjön före dagningen då det i hornet blåses, bryter någon häremot böte		12 s.
26§. Alla de som ifrån andra orter eller Fiskeläge hit inflytta antingen nybyggda eller gamla hus och ämna här på Läget qvarstanna, och Fiskeri näringen idka. Då deremot en sådan främling skall få hafva del i våra Kostbara Kåser, skall för hvarje sådan person erlægga, till Hamnkassan	33 Rd.	16 s.
Och för hvar och en utom Läget som åstundar fiskeri idka härstädes betala för hvarje sillgarn		24 s.
27§. För hvarje Son eller yngling, som här på Läget äro uppfödde, sedan de uppnått Sex års ålder skall efter gammalt wanligt bruk betalas för en sådan till Hamnkassan		
Efter fylta Sexton år betales	1 Rd.	
Och så snart en sådan idkar Fiskeri för egen räkning, eller då han fyllt Aderton år erlägger han till Hamnkassan	2 Rd.	
28§. Årligen samt så ofta sådana windar och stormar inträffar, som verka det sjön gör utfall från stranden, skall en och hvar, som här på Läget boende är och Hamnen nyttja will. Ingen undantagandes		

	Riksd.	Skil.
af nedstigande ålder; så snart de äro betjante med Herrans Helige nattward, ware skyldige då Hamnfogden derom, eller genom budskickning tillsäger arbeta på Hamnens och Kåsernas upp-rördjande, samt ränsande från sten och sand, såsom ock stenkarens förbättrande så vidt möjligt är och nödigt aktas, den som afhåller sig från sådant arbete betalar genast till Hamnkassan för hvarje timma som arbetas ..		3 s.
Är han bortavarande betales för hvarje timma ..		2 s.
29§. De segelfarare från andra orter och Kuster, som i denna Hamn landning söka, och vilja inköpa last af Spanmål och samma last härifrån fordra betala till Hamnkassan då det öfverstiger Åtta Tunnor		16 s.
Hafva de Timmer eller Wed och wilja här lossa betales ..	1 Rd.	
Hafva de sill eller annat fiske att afyttra betales		16 s.
Begäres af dem hjälp och bergning emot ersättning skall den som sådant nekar böta ..		12 s.
30§. Skulle någon på Läget wara så elak och wan-artad, att från en främmande sjöfarare, som här i Hamnen landat snattar, eller något sig tillgripa stumpar, tågverk, eller hvad det wara må, stiger stölden till En Rd värde eller mindre böter till Hamnkassan ..	2 Rd.	
Stiger det stulna deröfver böter i proportion derefter, dess utan för gerning särskild efter lag.		
31§. En husbonde och Fiskes idkare, som har i sitt bröd skatt skyldig dreng, och låter den på egna garn gå till sill fångst skall böta derföre ..	1 Rd.	
32§. Ingen af Lägets Fiskare eller Fiskesidkare får uteblifva <i>Fastelags Måndag</i> , utan laga förfall vid bot af ..		12 s.
33§. Efter dödsfall och wid jordafärd skall det ware hvar och ens skyldighet, att följakteligen emot de wanlige Traktementerna, beledsaga den aflidna, till sitt hvilsrum den som sådant försummar böte ..		8 s.

- 34§. Då någon af Lägets Fiskare eller Fiskesidkare från annan ort hit flyttad person och med densamme i gifte träder betala till Hamnkassan
 Äro båda från Läget träda i gifte betala

Banco

Riksd.	Skil.
3 Rd.	
1 Rd.	16 s.

- 35§. Den som i minsta måtto under utöfningen och handhafvandet, af föreskrifne förenings puncters innehåll och ordningsefterlefwande wisar sidovördnad och treska emot Hamnfogden, och dess Besittjare, eller den på Fiskeläget, wid laga förfall i dess ställe dett är, plikte för hvarje gång

1 Rd.

- 36§. Hamnfogden eger full rättighet att genom sina besittjare genast efter förbrytelsen utfordra och uppbära de stadgade och förfallne böterna, eller och hos den brottslige, som tresko visar, taga pant till fulla beloppet, samt så wida det ej af ega- ren löses inom fjorton dagar därefter.

Kommer sådant pantgods på allmän Auction i Bylags samlingen att försäljas och betalningen derföre i Hamnkassan erläggas.

Hvarföre jemte alla öfrige medel, som inflyta kunna göra full reda och räkning af Hamnfogden årligen *Fastelags Måndag*. till hvilken ända så öfver Fiskelägets inkomster, som utgifter, hålles skrifteligen räkenskap, som ock då till granskning och öfverseende uppvisas bör.

Mäktar den, som till böter fäld är dem ej gälda eller brister hos honom tillgångar dertill, arbete då hos den å Fiskeläget, som dem erlägga will och godtgöra honom hvarje fullt dagsverke, efter det i orten då stadgat och gångbara daglöningspris

12 s.

- 37§. Det på ty sätt på grund af denna hamnordning och ingångna fordringsbeslut inflytande penningebelopp, bör ingalunda till dryenskap, eller obehöriga utgifter medtagas, utan till nödiga och nyttiga ändamål användas, nemligen till Hamnfogde styrelsens belöning och arfvode, årligen till Brandredskaper, till nyttiga inrättningar i Hamnen af sten kar; Jernringar, märlors inborrning i

klippor och stora stenar till Båtarnes häftning och lugn wid kommande oväder.

Till de nödlidandes och fattigas understöd och hjälp här på Läget och till flera årligen påkommande utgifter, såsom till stamböcker och mera dylikt, som wid öfverläggningar på allmän samling, efter tider och omständigheter, kan finnas nödigt och nyttigt att besluta.

För den skull, skall det åligga Hamnfogden att alltid noga tillse, att icke det minsta af Hamnlags kassan warder förslösat, uraktlåter han detta skall han icke allenast böta Två Rixdaler, utan sjelf ersätta till kassan igen allt hvad på ty sätt förlorat finner.

38§. Denna Hamnlagsordning och föreningsbeslut, bör årligen *Fastelags Måndag* sedan räkning och redogörelse för det förflutna årets inkomster och utgifter visat är för samtelige Fiskare och Fiskesidkare, uppläses på det ingen må om innehållet, deri wid förfallande till någon okunnighet förebära, och äfven de sista *Fastelagstid*, hit till Fiskeläget inflyttadt böra till obrottslig efterlefnad med sin egenhändiga underskrift, denna Fiskeri ordning befästa, så framt den och de vilja anse sig warda intagna uti detta Hamn och Fiskeläge, egandes vi ock då, vid sådana allmänna samlingar den rättighet ytterligare stadga och tillägga, allt hvad ledernas förfarenhet till denna Fiskeri ordning. Än vidare för bättrande för nödigt och nyttigt aktas, som i minnesboken af Hamnfogden, till behörig rättelse och efterlefnad kommer att intagas, och anses af enahanda verkan som föregående.

39§. Sluteligen hafva vi nu enhälligt, till Hamnfogde waldt och utsedt ifrån närvarande tid till *Fastelags Måndag* 1850. Fiskaren Mårten Andersson, som eger så välerfordelig vårt förtroende samt till dess biträde och besittjare, under samma tid tillsatt Fiskarne: Nils Hansson, Per Nilsson, Anders Mårtensson, Per Blom.

Banco

Riksd.

Skil.

Föreskrifne Fiskeriordning med alla sina förbindelser och puncter, som efter behörig Rådpläging och öfverläggning frivilligt, samt enhälligt är ingångne på sätt i hvarje § till sitt bokstafliga innehåll intaget finnes under, med allas våra namn och bomärkens underskrift styrkt och befastad

Banco

Riksd.	Skil.
--------	-------

Wiks Läge som ofvan

<i>Mårten Persson</i> no 1	<i>anna Hans Dotter</i>	<i>Mårten Hansson</i> no 5	<i>Pehr Månsson</i> no 4	
<i>Nils Håkansson</i>	<i>Hans Mårtensson</i>	<i>Mårten Andersson</i> No7	<i>Mårten Månsson</i> no 9	
<i>Lars Ridgärdsson</i> på 12	<i>Mårten Larsson</i>	<i>Lars Hansson</i>	<i>Mårten Hansson</i>	
<i>Pehr Nelsson</i>	<i>Nels Nelsson</i>	<i>Nels Mårtensson</i>	<i>Mårten Nelsson</i>	<i>Lars Nelsson</i>
<i>Rasmås Mårtenson</i> No 25	<i>Jöns Larsson</i> nr 19	<i>and. XXXX</i> nr 10	<i>Pehr Hansson</i>	
<i>Lars Hansson</i>	<i>Per Andersson</i> nr 24	<i>Anders Andersson</i> 21.	<i>Lars :öman</i>	<i>Hans Mårtensson</i>
<i>Ander Mårtensson</i>	<i>Per Mårtensson</i>	<i>Nils Hansson</i>	<i>Per Persson</i> nr 30	<i>Per Svensson</i>
<i>Anders Persson</i>	<i>Lars Persson</i>	<i>Hans Nilsson</i>	<i>Erec Mårtensson</i>	

Nr 15

År 1849 den 18 de September med Lagtima Höste Tinget med Albo härad i Brösarp blef denna Byordning till Härads Rätten ingifven, uppläst och till efterlefnad fastställd, Betygar Som Ofvan

På Härads Rättens wagnar,
AUG ANDERBERG